

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 149/05-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. augusta 2005 predbežne prerokoval sťažnosť J. M., bytom M., zastúpeného advokátom JUDr. J. G., T., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základných práv podľa čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 4 To 69/04-183 zo 7. októbra 2004 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. novembra 2004 doručená sťažnosť J. M., bytom M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základných práv podľa čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej aj „krajský súd“) č. k. 4 To 69/04-183 zo 7. októbra 2004.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že „rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 4 To 69/04-183 zo dňa 7. 10. 2004 (spolu s rozsudkom Okresného súdu v Trnave č. k. 4 T 260/03-162 zo dňa 4. 5. 2004) bol odsúdený pre trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 171 ods. 1 písm. c) Tr. zák. na skutkovom základe uvedenom vo výrokovej časti rozsudku. (...)

Podľa názoru sťažovateľa porušil Krajský súd v Trnave pri svojom rozhodovaní v predmetnej veci článok 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Takto došlo k porušeniu ústavného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu (aj porušenie čl. 8 ods. 2 a 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd).

V tejto súvislosti bol porušený najmä článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vyhlásený pod č. 209/1992 Zb. a tým základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie tým, že sa s jeho obhajobou súd nevysporiadal a ani sa ňou nezaoberal.

Sťažovateľ sa domnieva, že Krajský súd v Trnave svojím konaním porušil tiež článok 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v ňom vyjadrený princíp prezumpcie neviny a článok 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a v ňom vyjadrené právo na obhajobu. (...)

Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje na nasledovné.

1. Už v priebehu konania pred Okresným súdom v Trnave sťažovateľ namietal, že základom obžaloby a teraz už aj právoplatného rozsudku, je nezákonné rozhodnutie vydané v správnom konaní.

Ide o rozhodnutie Okresného riaditeľstva PZ, Okresného dopravného inšpektorátu, T., ČTS - P: ORP-276/DI-SK-2002-HC zo dňa 10. 1. 2003, ktorým bol sťažovateľ uznaný vinným zo spáchania priestupku podľa 22 ods. 1 písm. j) zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch.

Za priestupok mu bola uložená sankcia - pokuta 3 500 Sk a zákaz činnosti viesť motorové vozidlá na dobu 6 mesiacov.

Toto rozhodnutie nebolo vydané v súlade so zákonom a proces jeho vydania neposkytuje záruku riadneho zákonného spravodlivého procesu.

Podľa § 21 ods. 2 zák. č. 71/1967 Zb. o správnom konaní na ústne pojednávanie správny orgán prizve všetkých účastníkov konania.

Podľa § 74 ods. 1 zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch, koná správny orgán v prvom stupni o priestupku ústne pojednávanie. V neprítomnosti obvineného z priestupku možno vec prejednať len vtedy, ak sa odmietne dostaviť na ústne pojednávanie, hoci bol riadne predvolaný, alebo sa nedostaví bez náležitého ospravedlnenia alebo bez dôležitého dôvodu.

Správny orgán prejednal priestupok v neprítomnosti sťažovateľa bez toho, aby ho na prejednanie priestupku zavolať.

Priestupok bol prejednaný dňa 10. 1. 2003, sťažovateľ bol upovedomený o termíne 9. 1. 2003, kedy sa však ústne pojednávanie nekonalo.

Takýto postup je v rozpore napr. aj z čl. 38 ods. 2 Listiny práv a slobôd občanov, podľa ktorého má každý právo, aby jeho vec bola prejednaná v jeho prítomnosti, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

V neprítomnosti obvineného z priestupku možno konať len výnimočne, za splnenia podmienok vyžadovaných zákonom.

Základnou podmienkou pritom je, aby bol obvinený z priestupku predvolaný na termín ústneho konania, čo sa v danej veci nestalo.

Nie je predsa zákonný spôsob predvolať niekoho na termín ústneho konania, ktoré sa nekoná a potom vec prejednať v ktorýkoľvek iný deň bez toho, aby bol obvinený na to upozornený a predvolaný.

2. Sťažovateľ tiež poukazoval už v konaní pred Okresným súdom v Trnave na skutočnosť, že sa trestného činu nedopustil úmyselne.

Trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 171 ods. 1 písm. c) Tr. zák. je úmyselným trestným činom a teda páchatel' sa ho musí aj úmyselne dopustiť, teda musí vedieť, že vykonáva činnosť, ktorá mu bola zakázaná právoplatným rozhodnutím príslušného orgánu. (...)

Sťažovateľ nevedel, že sa dopúšťa trestného činu, pretože podal odvolanie proti rozhodnutiu správneho orgánu, o ktorom nebolo rozhodnuté. Vodičský preukaz stále mal.

So subjektívnou stránkou trestného činu, predovšetkým s úmyslom, úzko súvisí omyl páchatel'a, ktorým je nezhoda páchatel'ovej vedomosti so skutočnosťou spočívajúcou v tom, že si buď vôbec neuvedomil nejakú skutočnosť, alebo o nej mal nesprávnu predstavu.

V prípade sťažovateľa išlo o skutkový omyl negatívny, pretože skutočnosti požadované pre naplnenie trestného činu, pre ktorý mu bolo vznesené obvinenie a pre ktorý bol aj právoplatne odsúdený, v čase skutku nepoznal. (...)

3. Sťažovateľ svoju obhajobu zamerlal aj na zákonnosť uloženia trestu zákazu činnosti. (...)

Sťažovateľ sa domnieva, že účel trestu pri trestnom čine marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 171 Tr. zák. nemôže zákaz činnosti riadiť motorové vozidlá splniť, pretože zákaz činnosti nebráni obžalovanému, aby sa dopustil opäť trestného činu marenia výkonu úradného rozhodnutia, ale bráni tomu, aby sa dopustil trestného činu porušením predpisov v cestnej premávke, čo nebolo a nie je predmetom trestného konania.

Trest zákazu činnosti patrí k druhom trestu, ktoré majú priamo zabrániť v ďalšom páchaní trestnej činnosti.

Za danej situácie nebola splnená podmienka súvislosti predpokladaná ustanovením § 49 ods. 1 Tr. zák.

Obhajoba sťažovateľa v trestnom konaní bola postavená na týchto troch základných bodoch.

Krajský súd v Trnave sa obhajobou sťažovateľa nezaoberal.

Vo vzťahu k bodu 1 sa obmedzil iba na konštatovanie, že v odvolacom konaní krajskému súdu neprislúcha preskúmať zákonnosť rozhodnutí iných štátnych orgánov.

Sťažovateľ sa však domnieva, že krajský súd sa mal s obhajobou sťažovateľa vysporiadať nielen s poukazom na ustanovenie § 125 Tr. por. (rozsudok má obsahovať, najmä vysporiadanie sa s dôkazmi svedčiacimi v prospech obžalovaného a s jeho obranou), ale aj na ustanovenia § 9 ods. 1 Tr. por. (pri posudzovaní viny nie je súd viazaný právoplatným rozhodnutím iného orgánu).

Prvostupňový súd sa touto obhajobou tiež nezaoberal.

Vo vzťahu k bodu 2. sa krajský súd obmedzil na konštatovanie, že obžalovaný vedel, že rozhodnutie priestupkového orgánu je právoplatné dňom 31. 1. 2003, čo nijako neodôvodnil. (...)

Vo vzťahu k bodu 3. krajský súd uviedol len toľko, že plne akceptoval dôvody okresného prokurátora, s obhajobou sťažovateľa vo vyjadrení zo dňa 16. 6. 2004 na

odvolanie prokurátora, o ktoré sa oprel odkazom krajský súd, sa opäť krajský súd nevysporiadal.

Takýto postup Krajského súdu v Trnave sťažovateľ pokladá za svojvôľu a postup celkom sa vymykajúci zákonnosti. (...)

Porušenie ústavných práv uvedených (...) v tejto sťažnosti sťažovateľ vidí v tom, že súd sa nevysporiadal s obranou sťažovateľa a pri posudzovaní viny vychádzal iba z dôkazov, ktoré svedčili proti nemu, s dôkazmi svedčiacimi v prospech sťažovateľa sa nevysporiadal a nebral ich do úvahy.

Súdy nemôžu preferovať iba tie dôkazy, ktoré potvrdzujú ich predpokladanú skutkovú verziu, nemôžu prispôbovať dôkaznú situáciu podľa svojej úvahy.

Sťažovateľ sa tiež domnieva, že dôkaznú núdzu alebo medzery v dôkazoch nemožno pričítať na jeho ťarchu, je to v rozpore s princípom prezumpcie neviny. (...)

Na základe vyššie uvedeného sa sťažovateľ domnieva, že v označenom konaní došlo k porušeniu jeho práv citovaných v úvode (...) tejto sťažnosti, preto navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky vydal toto rozhodnutie:

Rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 4 To 69/04-183 zo dňa 7. 10. 2004 v trestnej veci sťažovateľa, došlo k porušeniu ústavného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článkov 8 ods. 2 a 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, k porušeniu práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, k porušeniu práva sťažovateľa podľa článku 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a článku 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

Rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 4 To 69/04-183 zo dňa 7. 10. 2004 sa zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Sťažovateľ netrvá na ústnom pojednávaní, súhlasí s upustením od ústneho pojednávania pred Ústavným súdom, náhradu trov konania si uplatňuje v súlade s vyhl. č. 163/2002 Z. z. za 2 úkony právnej pomoci (á 4 534 Sk + 136 Sk).“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom pre odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

Sťažovateľ namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 2 a 3 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a základných práv podľa čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 listiny rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 4 To 69/04-183 zo 7. októbra 2004.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s uvedeným rozhodnutím krajského súdu a jeho právnym názorom uvedeným v napadnutom rozhodnutí, teda s jeho interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení v jeho veci.

Z citovaného čl. 127 ústavy vyplýva, že ústava rozdeľuje ústavnú ochranu základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok

porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, pozri tiež nález sp. zn. II. ÚS 55/98 z 18. októbra 2001).

Pretože v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecného súdu, bolo v právomoci ústavného súdu len posúdenie, či účinky výkonu právomoci všeobecného súdu (v danom prípade krajského súdu) vo veci sťažovateľa, t. j. prejednanie a rozhodnutie o odvolaní proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 4 T 260/03 zo 7. októbra 2003, sú zlučiteľné s citovanými článkami ústavy, listiny a dohovoru.

V odôvodnení napadnutého rozsudku č. k. 4 To 69/04-183 zo 7. októbra 2004 krajský súd okrem iného uviedol:

„Pokiaľ ide o skutkový a právny stav veci je potrebné uviesť, že okresný súd v predmetnej veci vykonal dokazovanie v celej šírke v potrebnom rozsahu, vykonané dôkazy v súlade so zákonom vyhodnotil na základe čoho potom ustálil i právny stav veci.

V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že námietka obžalovaného pokiaľ ide o zákonnosť priestupkového konania je i zo strany krajského súdu neakceptovateľná, nakoľko krajskému súdu neprislúcha v odvolacom konaní preskúmať zákonnosť rozhodnutí iných štátnych orgánov. V tomto smere krajský súd dospel k záveru, čo nakoniec vyplýva i zo samotného priestupkového spisu, že obžalovanému bol rozhodnutím Okresného riaditeľstva PZ – okresným dopravným inšpektorátom v T. dňa 10. 1. 2003 uložený trest zákazu činnosti riadiť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu na dobu 6 mesiacov a súčasne mu uložená pokuta vo výške 3.500,- Sk, ktoré rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 31. 1. 2003. Obžalovaný o tejto skutočnosti vedel i napriek tomu v rozpore s týmto rozhodnutím sa správal, keď v troch prípadoch jazdil motorovým vozidlom, hoci mu bol zákaz činnosti riadiť motorové vozidlá uložený. Vina obžalovaného v tomto smere bola jednoznačne preukázaná a v tomto smere krajský súd nemá žiadnych pochybností.

Z uvedeného dôvodu preto krajský súd pokiaľ ide o výsledky vykonaného dokazovania ako i právnu kvalifikáciu, poukazuje na správne dôvody I. stupňového rozsudku.

Pokiaľ však ide o výrok o druhu a výmere trestu krajský súd má za to, že okresný súd v dostatočnej miere nevyhodnotil všetky kritériá rozhodujúce pre ukladanie trestov a neprihliadol predovšetkým na samotnú osobu obžalovaného, ktorý v minulosti sa už

viackrát dopustil priestupkov na úseku dopravy, pričom u posledného zamestnávateľa dokonca zaviniť i dve dopravné nehody, z ktorých skutočností je zrejmé, že bolo potrebné obžalovanému popri výchovnom treste uložiť i trest zákazu činnosti.“

V citovanej časti krajský súd i keď stručným spôsobom, ale uviedol dôvody, pre ktoré bolo treba v danej veci uznať vinu sťažovateľa a prečo bolo potrebné popri výchovnom treste uložiť i trest zákazu činnosti, a tým podľa názoru ústavného súdu ústavne konformným spôsobom (dostatočne a relevantne) odpovedal aj na argumentáciu sťažovateľa, podľa ktorej súvisiace zákonné ustanovenia treba vykladať a uplatňovať odlišne.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojim vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tieto natoľko odchýlili od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne popreli ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu napadnuté rozhodnutie krajského súdu takéto nedostatky nevykazuje a na meritórne preskúmanie uvedeného rozhodnutia preto ústavný súd nie je oprávnený. Inak povedané, po preskúmaní spôsobu a rozsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu a s ohľadom na dôvody, ktoré sťažovateľ uviedol v predmetnej sťažnosti, ústavný súd nezistil taký jeho výklad ustanovení Trestného zákona a Trestného poriadku citovaných v napadnutom rozhodnutí, ktorý by mohol vyvolať účinky nezlučiteľné s označenými článkami ústavy, dohovoru a listiny. Preto bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že pokiaľ sťažovateľ namietal, že rozhodnutie o priestupku z 10. januára 2003 sp. zn. ČTS-P:ORP-276/DI-SK-2002-HC „nebolo vydané v súlade so zákonom a proces jeho vydania neposkytuje záruku riadneho zákonného spravodlivého procesu“, sťažovateľ sa mal ochrany svojich práv domáhať zákonom ustanoveným spôsobom, teda predovšetkým mohol v zákonom stanovenej lehote podať odvolanie proti uvedenému rozhodnutiu, ktoré prevzal 16. januára 2003, a po vyčerpaní riadneho opravného prostriedku mohol prípadne podľa § 244 a nasl. Občianskeho

súdneho poriadku podať návrh o preskúmanie napadnutého rozhodnutia o priestupku na všeobecnom súde. Keďže sa však sťažovateľ nebránil zákonom predpísaným spôsobom, všeobecné sudy v napadnutom konaní dôvodne vychádzali z toho, že predchádzajúce právoplatne ukončené priestupkové konanie nevykazovalo vady.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. augusta 2005